

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku K. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

z udziałem zainteresowanych M. M., R. M., A. M.

o ubezpieczenie społeczne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 12 kwietnia 2018 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 7 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2016 r., III AUa 1775/16, Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację K. Spółki z o.o. Spółki komandytowej w N. (dalej jako płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 4 lipca 2016 r., którym oddalono odwołanie płatnika składek od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 24 grudnia 2013 r., ustalających, że zainteresowani M. M., R. M. i A. M. w okresach objętych tymi decyzjami podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom

społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu wykonywania, na podstawie umowy zlecenia, pracy na rzecz płatnika oraz ustalił podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości, pełnomocnik płatnika składek zarzucił naruszenie prawa materialnego: art. 65 § 2 w związku z art. 353¹ k.c. przez jego niezastosowanie i „pominięcie zgodnego zamiaru i woli stron zawartych umów w zakresie kwalifikacji prawnej dokonanej przez strony czynności w ramach zasady swobody umów”, art. 627 k.c. i art. 633 k.c. przez błędną wykładnię i uznanie, „że wykonywanie przez zainteresowanych czynności polegających na wykonaniu instalacji elektrycznych, remontów pomieszczeń oraz okuć dachowych z materiałów dostarczonych przez zamawiającego na podstawie dokumentacji projektowej oraz wskazówek zamawiającego, rezultatem czego było stworzenie nowego lub przetworzenie istniejącego przedmiotu, wykluczało uznanie tych stosunków prawnych jako umów o dzieło”, art. 635 k.c. i art. 636 k.c. przez błędną wykładnię „przyjmującą że kontrolowanie procesu wykonywania dzieła przez wykonawcę (...) stanowi cechę umowy o świadczenie usług, podczas gdy jest to uprawnienie zamawiającego wynikające z treści przepisów regulujących umowę o dzieło”, art. 734 k.c. w związku z art. 750 k.c. poprzez błędne zastosowanie, „polegające na przyjęciu, że płatnika składek łączyła z zainteresowanymi umowa o świadczenie usług, (...) pomimo że celem i efektem zawartych umów było osiągnięcie określonego rezultatu”, a w konsekwencji błędne zastosowanie art 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.).

Wskazując na powyższe zarzuty, pełnomocnik płatnika składek wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na jej oczywistą zasadnością polegającą na tym, że „w przedmiotowej sprawie zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza wyrażoną w art. 353¹ k.c. zasadę swobody zawierania umów zgodnie z którą strony mogą ułożyć stosunek

prawny według swojego uznania”. W ocenie pełnomocnik płatnika składek „Zawarte umowy pomiędzy płatnikiem składek, a zainteresowanymi spełniają wszystkie wymogi umowy o dzieło określone w art. 627 i nast. k.c. w żaden sposób nie naruszając właściwości takich umów oraz zasad współżycia społecznego. Strony zgodnie postanowiły podjąć współpracę w ramach zawartych umów, których przedmiotem było osiągnięcie określonego rezultatu w zamian za ustalone wynagrodzenie, taka była ich wola. Oczywistym jest, że ten sam rezultat strony danego stosunku prawnego mogą osiągnąć kształtując swoje wzajemne stosunki w ramach różnych umów, np. umowy o pracę, umowy zlecenia czy też umowy o dzieło. W przedmiotowej sprawie strony postanowiły osiągnąć zamierzony rezultat w postaci wykonania instalacji elektrycznej, remontu pomieszczeń produkcyjnych czy okuć dachowych w drodze umów, których istota oceniana w świetle art. 65 § 2 k.c. odpowiada treści umowy o dzieło”. Zdaniem strony skarżącej „w sytuacji gdy strony postanowiła uregulować swoje relacje w drodze zawartych umów, brak jest uzasadnionych podstaw prawnych do negowania charakteru tych umów przez organy rentowe czy sądy, stronom danego stosunku prawnego nie mogą być narzucane określone rozwiązania jeżeli wybrana przez nie forma współpracy jest legalna i nie narusza prawa, w tym zakresie strony umowy są autonomiczne”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej, ewentualnie wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - o oddalenie skargi kasacyjnej, w każdym z wymienionych wyżej rozstrzygnięć - o zasądzenie od płatnika na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą

zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyvodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638). W ocenie Sądu Najwyższego pełnomocnik płatnika składek nie zdołał wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Odnosząc się do wskazywanego w skardze kasacyjnej oczywistego naruszenia swobody kontraktowej stron przy ukształtowaniu stosunku prawnego jako umowy o dzieło lub umowy o świadczenie usług, skonstruowanego przez skarżącego na tle art. 353¹ k.c., należy wskazać, że Sąd Najwyższy niejednokrotnie wypowiadał się w tej kwestii. W orzecnictwie tego Sądu podkreśla się jednolicie, że zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą - co do zasady - ułożyć stosunek prawny według swojego uznania. Swoboda stron przy zawieraniu umów nie jest jednak nieograniczona, gdyż jej granice stanowią właściwość (natura) stosunku prawnego, ustawa oraz zasady współżycia

społecznego. Oznacza to, że strony są zobligowane do przestrzegania zasadniczych elementów stosunku zobowiązaniowego, czyli jego części składowych, które decydują o istocie tworzonego węzła prawnego. Zasadam wykładni określonym w art. 65 § 2 k.c. podlega także kwalifikacja prawna umowy wyrażona w nadanej jej przez strony nazwie. Nie ma ona jednak charakteru przesądzającego, gdyż decydująca jest rzeczywista istota umowy determinowana jej treścią, zgodnym zamiarem stron i celem umowy, a nie jej nazwa, która niejednokrotnie może nie oddawać natury łączącego strony stosunku prawnego. Inaczej rzecz ujmując, skoro wola stron nie może zmieniać ustawy, to strony nie mogą nazwać umową o dzieło zobowiązania, którego przedmiotem nie jest dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. Okoliczność, że strony umowy określiły łączący je stosunek prawny jako umowę o dzieło, eksponując w ten sposób jej charakter, nie jest zatem elementem decydującym samodzielnie o rodzaju zobowiązania, które ostatecznie - z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy - określa sąd (por. np. wyroki z dnia 26 marca 2013 r., II UK 201/12, LEX nr 1618766 oraz z dnia 21 marca 2013 r., III CSK 216/12, LEX nr 1324298 i powołane w tym ostatnim orzeczenia). Dla oceny, że zawarto umowę o dzieło, nazywaną również umową o „rezultat usługi” - co odróżnia ją od umowy o świadczenie usług, której przedmiotem jest sama usługa polegająca na wykonywaniu określonych czynności (szeregu powtarzających się czynności), bez względu na to, jaki rezultat czynność ta przyniesie - konieczne jest, aby działania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu (por. np. wyroki z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 402/12, LEX nr 1350308 oraz 12 sierpnia 2015 r., I UK 389/14, LEX nr 1816587 i powołane w nich orzeczenia). Jeżeli zatem umowa przynosi konkretny rezultat w niej oznaczony, to tylko ten rezultat, a nie czynności do niego prowadzące, stanowi przedmiot umowy stron (por. wyrok z dnia 18 września 2013 r., II UK 39/13, LEX nr 1378531). W orzecznictwie podkreśla się również, że art. 627 k.c. wskazuje tylko na potrzebę „oznaczenia dzieła”, przez co dopuszcza określenie świadczenia ogólnie w sposób nadający się do przyszłego dookreślenia na podstawie wskazanych w umowie podstaw lub bezpośrednio przez zwyczaj bądź zasady uczciwego obrotu (art. 56 k.c.). Indywidualizacja przedmiotu umowy ma istotne znaczenie dla oceny odpowiedzialności przyjmującego zamówienie z

tytułu ewentualnych wad dzieła (por. wyrok z dnia 21 lipca 2016 r., I UK 313/15, LEX nr 2111409). W konsekwencji przyjmuje się, że nie jest umową o świadczenie usług nieuregulowaną innymi przepisami (art. 750 k.c.) umowa, której istotą jest zobowiązanie się przyjmującego zamówienie do osiągnięcia weryfikowalnego, samoistnego rezultatu (por. powołany wyżej wyrok z dnia 18 września 2013 r., II UK 39/13), także wtedy, gdy przedmiotem tej umowy jest współwykonanie prac niezbędnych dla osiągnięcia końcowego rezultatu w jednym procesie technologicznym, chyba że z okoliczności sprawy wynika, iż podwykonawca wykonywał usługi o charakterze czynności starannego działania (por. wyrok z dnia 25 października 2016 r., I UK 471/15, LEX nr 2159125). Natomiast podstawę zaskarżonego wyroku stanowiła ocena, że przedmiotem spornych umów cywilnoprawnych nie było osiągnięcie konkretnego rezultatu, ale samo wykonywanie określonych czynności, a ponadto umowy te nie posiadały - podstawowej dla scharakteryzowanej w art. 627 k.c. umowy o dzieło - cechy odpowiedzialności za rezultat (wady dzieła), a były w istocie umowami starannego działania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Orzeczenie o kosztach postępowania uzasadnia art. 98 k.p.c. oraz § 2 pkt 5 oraz § 10 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

r.g.